

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№3

2026
MART

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, mart.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

KORXONALARDA ICHKI AUDIT TIZIMINING BOSHQARUV QARORLARI QABUL QILISHDAGI O'RNI	24
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
FISKAL SIYOSAT SAMARADORLIGI VA SOLIQ TUSHUMLARI DINAMIKASI: O'ZBEKISTON MISOLIDA ILMIY TAHLIL	30
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI KELITIRIB CHIQUARUVCHI ASOSIY OMILLAR HAMDA IQTISODIYOTGA TA'SIRI	37
Toxtabayev Oybek Odilovich	
QISHLOQ XO'JALIGI OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV	42
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTON GLOBAL-IQTISODIY RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O'RNI	48
Kuvatova Oliya Sheraliyevna	
QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA ULARNI KAPITAL BOZORI INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	54
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
IQTISODIY ISLOHOTLAR DAVRIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSiya FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING OMILLARI	61
Yangiboyev F.B.	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI ERTA ANIQLASH VA BOSHQARISHNING INTEGRATSIYALASHGAN RISK-INDEKS MODEL I	68
Kalandarov Abdulla Baxtiyorovich, Rajabov Shoxrux Suvon o'g'li	
RUX VA QO'RG'OSHINNI SELEKTIV AJRATIB OLISHNI KOMBINATSIYALASH TEXNOLOGIYASI VA NAZARIYASI.....	74
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Haqberdiyev Dilshod Qodir o'g'li	
UY-JOY QURILISHI HAJMINI UZOQ MUDDATLI PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	81
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
O'ZBEKISTONDA BOG'DORCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA IQLIM VA TABIIY OFATLAR NATIJASIDA YETKAZILDAN TALOFATLARNI DAVLAT TOMONIDAN KOMPENSATSIYA QILISH MEKANIZMI.....	85
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH MEKANIZMLARI.....	90
Abdug'aniyev Uchqun Habibulla o'g'li	
O'ZBEKISTON QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RIVOJLANISH DINAMIKASI VA TENDENSIYALARI	96
Musaeva Aynura Abayxolievna	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF SOCIAL INFRASTRUCTURE TRANSFORMATION IN THE CONTEMPORARY ENVIRONMENT.....	104
Normurodov Khusan Eshmakhmatovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI BAHOLASH YO'LLARI	108
Begamov S.X.	
DEBITORLIK QARZLARINING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI	112
Normatova Gulmira Xayrullaevna	

SOLIQLARNI PROGNOZLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH AMALIYOTI TAHLILI.....	118
Ergashov Jamshid Ashurovich	
MEHNAT XARAJATLARI HISOB: NAZARIY ASOSLAR, USULLAR VA BOSHQARUVDA AHAMIYATI.....	126
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
KORPORATIV XIZMATLARNING BANK FOYDASIGA TA'SIRI: KOMISSION VA FOIZLI DAROMADLAR TAHLILI	131
Qurbonov Abror Abdullayevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA TASHKILY MEXANIZMLARI	136
Djamalov G'ofir Oribjanovich	
OCHIQLIK INDEKSI VA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASH SAMARADORLIGI: O'ZBEKISTON TAJRIBASINING INSTITUTSIONAL TAHLILI	144
Dilshod Pulatov, Uchqun Abdug'aniyev	
DUNYO SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY HOLATI VA NATIJALARI TAHLILI	153
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	160
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
QURILISH TASHKILOTLARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION USULLARI	164
Muxibova Guli Yarkinovna, Sharifxodjayeva Odina Ulug'bek qizi	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARINING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRINI BAHOLASH	168
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
IJTIMOY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI: XALQARO TAJRIBA VA INSTITUSIONAL YONDASHUVLAR	173
Bafoyev Farrux Jo'raqulovich	
KORXONALARDA AI-DRIVEN "DECISION SUPPORT SYSTEMS" (DSS)NI JORIY ETISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Mardanova Ra'no	
STRENGTHENING THE FINANCING OF FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN THROUGH BANK CREDIT	186
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Ibadullaeva Asal Ulugbek qizi	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH	192
Aytmuratov Qutlimurat Jalgasovich	
ATTRACTING INVESTMENTS FROM FINANCIAL MARKETS AND FACTORS INFLUENCING THE INCREASE OF THEIR ATTRACTIVENESS	196
Kholov Sherali Akhrorboyevich	
MARKAZIY OSIYODA TRANSCHEGARAVIY SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA ADOLATLI TAQSIMLASHNING NAZARIY-HUQUQIY ASOSLARI.....	200
Matkarimov Mansur	
XALQARO XIZMATLAR SAVDOSIDA TIBBIY TURIZMNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	206
Farxodova Shohnova Umidbek qizi	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING KO'P OMILLI INDIKATORLARI TIZIMI	213
Ibroximov Iloxomjon Shavkatjon o'g'li	
SANOAT KORXONALARINI IQTISODIY FAOLIYATINI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	219
Tillayeva Barno Ramiziddinova	
NOTIJORAT TASHKILOTLAR FAOLIYATIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI VA AUDITORLIK HISOBOTLARINING O'ZIGA XOSLIGI	224
Xolmizayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	

ЦИФРОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ РЕИНТЕГРАЦИИ ВОЗВРАЩАЮЩИХСЯ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ: МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА И ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КЫРГЫЗСТАНА.....	230
<i>Амантурова Дилбара Кыдыкбековна</i>	
РОЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЛЕКСИКИ В ЯЗЫКОВОЙ ПОДГОТОВКЕ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ.....	237
<i>Асрарова М.У.</i>	
О СКОРИНГОВЫХ МЕТОДАХ ЭКСПРЕСС-АНАЛИЗА ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	242
<i>Ирмухамедова Муслима Дилшодовна</i>	
UY-JOY QURILISHIDA ESKROU MEXANIZMLARINI JORIY ETISH ORQALI INVESTITSION XAVFSIZLIK VA MOLIVAVIY SHAFFOFLIKNI TA'MINLASH	247
<i>Karimov Inomjon Ortikbaevich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI	254
<i>Kamoliddinov Ilhomjon Muxammadjonovich, Kobilov Murod Vakkosovich</i>	
TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOLIVAVIY BARQARORLIK KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	259
<i>Axmedov Toxirjon Xasanjon o'g'li</i>	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ENERGETIKA VA ISHLAB CHIQARISH SALOHİYATINING ROLI	264
<i>Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li</i>	
TIJORAT BANKLARIDA KOMPLAENS-NAZORAT TIZIMI ORQALI RISKLARNI SAMARALI BOSHQARISH	270
<i>Fayziyev Sherzod Djunaydilloyevich</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ РИСКАМИ И СТРАХОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ ОПЕРАЦИЙ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКИНГА В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ.....	275
<i>Бахтиёров Худайберган Хамдам угли</i>	
DOIMIY BO'LMAGAN KUCH TA'SIRIDA DEFORMATSIYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ MODEL ISHLAB CHIQISH VA SONLI TAHLIL QILISH.....	282
<i>Ahmadov Ilhom Aktam o'g'li, Isomova Sabohat Islom qizi</i>	
YOUTH ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF STRUCTURAL ECONOMIC TRANSFORMATION IN UZBEKISTAN.....	290
<i>Isakjanova Saboxat Muhamedovna</i>	
МОДЕЛИРОВАНИЕ САМОВОЗБУЖДЕНИЕ НЕЯВНОПОЛЮСНОГО СИНХРОННОГО ГЕНЕРАТОРА ПРОДОЛЬНО-ПОПЕРЕЧНОГО ВОЗБУЖДЕНИЯ.....	298
<i>Пирматов Нурали Бердиёрович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Бердиёров Улугбек Нурали угли, Бердиёров Улмасбек Нурали угли</i>	
YURTIMIZDAGI EKOLOGIK SOF YOG'OCH MATERIALLARIDAN TAYYORLANGAN ORAYOMA KONSTRUKSIYALARINING CHO'ZILISHGA QARSHILIGI	305
<i>Yunusaliyev Elmurod Muhammadyaqubovich, Toshpulatov Ilhomjon Baxtiyorovich</i>	
AYDAR-ARNASOY KO'LLAR TIZIMINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA ZAMONAVIY EKOLOGIK MUAMMOLARI.....	311
<i>Aminov Hamza Husanovich, Madrimov Rajabboy Masharipovich, Xamdullayeva Aziza Baxtiyor qizi</i>	
EXPLAINABLE AI YORDAMIDA SOC UCHUN TUSHUNTIRILADIGAN KIBERXAVF ANIQLASH TIZIMINI ISHLAB CHIQISH	318
<i>N.N. Jo'rayev, A.Sh. Juraboyev</i>	
QUYOSH FOTOELEKTRIK MODULLARINI SUV YORDAMIDA TOZALASH VA SOVITISH USULLARI TAHLILI	324
<i>Ibragimov Umidjon Hikmatullayevich, Qodirov Jobir Ro'zimatovich, Izomov Shahzod Niyoz o'g'li, To'yumurodov Quvonchbek Sherzod o'g'li</i>	

RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNING QURILISH SOHASIGA INTEGRATSIYASI: ILG'OR XALQARO TAJRIBA	332
Fayziyeva Gulnoza Abdurahmonovna	
ФАКТОРЫ НАЛОГОВОЙ КУЛЬТУРЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СОБИРАЕМОСТЬ НАЛОГОВ: СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	339
Хакимова Ситора Ильёсжон кизи, Муталова Дилором Махамаджановна	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ЭКСПЕРТНОГО ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНЦИЙ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ	345
Л.А. Кадырова, Б. Н. Эгамов	
О'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SUG'URTA BOZORINING TUZILISHI TAHLILI	350
G'ozdiyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQALARDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLİYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH MASALALARI	358
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
KONTEYNERLI TASHUVLARNING JORIY HOLATI, MAVJUD MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	366
Samatov G'affor Alloqulovich, Xolmatov Bekzod Nurmatovich, Toxirov Maxmudjon Murodjon o'g'li, Absattarov Isomiddin Xotam o'g'li	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH OMILLARI BO'YICHA NOMUVOFIQLIKNI ANIQLASH VA BARTARAF ETISH MEXANIZMI	381
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
TASHQI SAVDO BALANSINI MUVOZANATLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR	386
Rahimov Eshmurod Normurodovich, Misliddinov Ikromjon Kamoliddin o'g'li	
SIFATLI TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH VA AHOLIGA QAMROVNI TA'MINLASHDA BOSHQARUV QARORLARINING AHAMIYATI	391
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARIDA GIPERPARAMETRLARNI MATEMATIK OPTIMALLASHTIRISH USULLARI	396
Husan Arziqulov Normurod o'g'li	
ENHANCING THE SERVICE SECTOR AS A MEANS OF CREATING EMPLOYMENT IN TOURISM INFRASTRUCTURE	401
Zarikeev Rasul Polatovich	
EXPANDING BANK CREDIT OPPORTUNITIES FOR FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN	406
Isakov Janabay Yakipbaevich	
BANKS' BROKERAGE AND ADVISORY SERVICES IN FACILITATING SECURITIES TRANSACTIONS AND IMPROVING MARKET LIQUIDITY	412
Isakov Isobek Janabay uli	
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ	416
Ибрагимов Мансур Ахметович	
ОПТИМИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ПРОВАЙДЕРОВ В УСЛОВИЯХ ПОСТРОЕНИЯ НОВЫХ ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК	421
Маннапова Феруза Фахриддин кизи	
О'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISLOM MOLİYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH VA INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	428
Isroilov Obid Olimjonovich	
OZIQ-OVQAT BOZORI KON'YUNKTURASINI BAHOLASHDA KO'P OMILLI REGRESSIYA MODELINING SAMARADORLIGI	433
Abduraxmonov Adxamjon Sultonboyevich	

AHOLI TURMUSH TARZINI YAXSHILASHNING ISTIQBOLLARI.....	438
Djuraeva Didora Sobirjonovna	
ZAMONAVIY MOLIVAVIY INFRATUZILMANING INSTITUSIONAL ASOSLARI: TO'LOV TIZIMLARI NAZARIYASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	441
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI MENEJMENT VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA STRATEGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	449
Zayaviddinova Nafisa Muxammadovna	
CORPORATE GOVERNANCE, FDI, AND URBANIZATION IN THE GREEN ECONOMIC TRANSFORMATION OF UZBEKISTAN	454
Ablaeva Valentina	
FEMALE ENTREPRENEURSHIP AND MICRO-ENTERPRISE DEVELOPMENT	460
Dilafroz Kuchkorova	
LEGIRLANGAN PO'LATLARDAN TAYYORLANGAN PROKATLASH JO'VALARINI CHIDAMLILIGINI OSHIRISH UCHUN TERMIK PUXTALASH TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	466
Saydumarov Botir Muradovich, Berdiyev Darob Murotovich, Tashmatov Ravshan Qobilovich	
SHAMOL TURBINASINING IKKI TOMONLAMA TA'MINLANADIGAN ASINXRON GENERATORI O'TKINCHI JARAYONLARINING TAHLILI	471
Bekishev Allabergen Yergashevich, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Yunusov Obidxon Abdivait o'g'li, Jo'rayev Doston Majid o'g'li	
TIJORAT BANKLAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	479
Babaxanova Dildora Rustamovna	
RAQOBAT USTUNLIGIGA ERISHISHDA ZAMONAVIY MARKETING TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	485
Meliqulov Abdulhalil Norinovich	
JAMOAT AHAMIYATIGA EGA TASHKILOTLAR TOIFASIGA KIRITISH MEZONLARI, ULARNING MOLIVAVIY HISOBOTLARI VA AUDITIGA QO'YILADIGAN TALABLAR.....	490
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
EFFICIENCY OF IMPROVING THE IT SERVICES EXPORT	494
Uzakov Ortik Shaymardanovich	
CHORVACHILIKDA ILK VETERINARIYA XIZMATI TARIXI: QADIMGI O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	499
Sayfudinova Djamila Badridinovna	
AHOLINI IJTIMOYIY HIMOYALASH TIZIMINI BOSHQARISHGA BAG'ISHLANGAN DASTLABKI ILMIY QARASHLARNING SHAKLLANISHI VA ULARNING TAHLILI	503
Xamroyev Anvar Ashurovich	
AHOLINING MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI HAMDA MOLIVAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY AFZALLIKLARI.....	508
A.A.Abduvoxidov	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIVAVIY HOLATINI KOMPLEKS BAHOLASH VA IQTISODIY SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH	518
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
PERFORMANCE APPRAISAL FAIRNESS AND EMPLOYEE OUTCOMES IN UZBEKISTAN'S EDUCATIONAL INSTITUTIONS: A QUANTITATIVE INVESTIGATION	525
Farida Nishanova	
SANOAT KORXONALARIDA SIFAT BOSHQARUVI TIZIMLARINING ISHLAB CHIQARISH JARAYONIGA TA'SIRI	535
O'.M. Baytanov	

DIGITAL METHODS FOR MONITORING HAND HYGIENE AND AUTOMATIC NAIL SEGMENTATION USING COMPUTER VISION TECHNOLOGIES	540
Shavkat Shukhratovich Azimov, Temurbek Zokir Ugli Daminov, Durdona Nurjonovna Rasulova, Dilorom Umrzakovna Nalibaeva	
MATLAB-BASED OPTIMIZATION OF METHANE FEED INTAKE IN A GTL PLANT FOR SYNTHETIC FUEL PRODUCTION.....	545
U.T. Beshimov, U.R. Azamatov, A.G. Makhsumov, E.E. Mashaev	
НЕОБХОДИМОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОПТИМАЛЬНОГО ИНВЕСТИЦИОННОГО ВЛОЖЕНИЯ В СОЦИАЛЬНО-ЗНАЧИМЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	554
Зайналов Ж.Р. , Абдуллаева С.Ш., Нурмухамедов А.М.	
INFORMATIKA FANINI O'QITISHDA ONLAYN TEST VA AVTOMATIK BAHOLASH TIZIMLARI: INNOVATION METODLAR, ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA DOLZARB MUAMMOLAR TAHLILI.....	561
Nasriddinov Zaynobiddin Xusniddin o'g'li, Sayidov Nozimjon Abdulnosirovich	
SERVOMOTORLARNING XARAKTERISTIKALARI	565
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Egamov Akmal Mamarasulovich, Mamarasulov Nodir Akmal o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI BOSHQARISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	572
O'rinov Komiljon Kozimovich	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHDA SIFAT NAZORATINI OSHIRISHNI RAQAMLASHTIRISH YO'LLARI.....	576
Meliyev X.T.	
INVESTIGATION OF THE EFFICIENCY OF FATS AND OILS REMOVAL FROM WASTEWATER GENERATED BY PUBLIC CATERING ENTERPRISES	585
Durdona Obutjonova, Xayrullo Ibroximov, Ahmadjon Ibadullaev, Umar Chorshanbiev, Babaev Askar	
INSON KAPITALINING IQTISODIY MAZMUNI, UNI MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARI VA O'ZBEKISTONDA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	591
Ismailova Gulruh Faxriddinovna	
HUDUDLARDA MOLIVAVIY INKLYUZIVLIKNI RIVOJLANTIRISH VA AHOLINING MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI.....	596
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	

HUDUDLARDA MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNI RIVOJLANTIRISH VA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI

Azlarova Mushtariybegim Abror qizi

Sarbo'n universiteti,

"Iqtisodiyot va servis" kafedrası o'qituvchisi

mushtariy.azlarova@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada hududlarda moliyaviy inklyuzivlikni rivojlantirish hamda aholining moliyaviy savodxonligini oshirish muammolari keng ko'lamda tadqiq etilgan. Moliyaviy inklyuzivlik aholining moliyaviy xizmatlardan teng foydalanishini ta'minlashning muhim sharti sifatida baholanadi. Maqolada hududiy farqlar, qishloq joylarda moliyaviy xizmatlarning cheklanganligi, raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari hamda moliyaviy savodxonlik darajasining pastligi tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari asosida amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan bo'lib, ular mamlakatimizda moliyaviy inklyuzivlikni kengaytirish hamda aholining moliyaviy imkoniyatlarini oshirishga qaratilgan. Maqolaning ilmiy yangiligi shundaki, unda hududiy moliyaviy inklyuzivlik muammolari kompleks yondashuv asosida o'rganilgan hamda amaliy yechimlar taklif etilgan.

Kalit so'zlar: moliyaviy inklyuzivlik, moliyaviy savodxonlik, hududiy rivojlanish, raqamli moliya, bank xizmatlari, iqtisodiy o'sish, qishloq aholisi.

Abstract. This article broadly investigates the problems of developing financial inclusion in regions and improving the financial literacy of the population. Financial inclusion is considered an important condition for ensuring equal access of the population to financial services. The article analyzes regional disparities, the limited availability of financial services in rural areas, opportunities for using digital technologies, and the low level of financial literacy. Based on the research findings, practical recommendations have been developed aimed at expanding financial inclusion and improving the financial capabilities of the country's population. The scientific novelty of the article lies in the comprehensive study of regional financial inclusion challenges and the proposal of practical solutions.

Keywords: financial inclusion, financial literacy, regional development, digital finance, banking services, economic growth, rural population.

Аннотация. В данной статье широко исследуются проблемы развития финансовой инклюзивности в регионах и повышения финансовой грамотности населения. Финансовая инклюзивность рассматривается как важное условие обеспечения равного доступа населения к финансовым услугам. В статье анализируются региональные различия, ограниченность финансовых услуг в сельской местности, возможности использования цифровых технологий, а также низкий уровень финансовой грамотности. На основе результатов исследования разработаны практические рекомендации, направленные на расширение финансовой инклюзивности и повышение финансовых возможностей населения страны. Научная новизна статьи заключается в комплексном анализе проблем региональной финансовой инклюзивности и разработке практических решений.

Ключевые слова: финансовая инклюзивность, финансовая грамотность, региональное развитие, цифровые финансы, банковские услуги, экономический рост, сельское население.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotining globallashuvi sharoitida moliyaviy inklyuzivlik masalasi barcha davlatlar uchun dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Moliyaviy xizmatlarga teng kirish imkoniyati nafaqat iqtisodiy o'sishni ta'minlash, balki

ijtimoiy tengsizlikni kamaytirish hamda aholi farovonligini oshirishning muhim omili hisoblanadi. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar doirasida moliyaviy inklyuzivlikni rivojlantirish va aholining moliyaviy savodxonligini oshirish masalalari alohida davlat siyosati darajasiga ko'tarilgan.

Shunga qaramay, hududlar kesimida moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarida sezilarli farqlar saqlanib qolmoqda. Qishloq va chekka hududlarda yashovchi aholi banklar va boshqa moliyaviy muassasalar xizmatlaridan foydalanishda bir qator qiyinchiliklarga duch kelmoqda. Mazkur holat, o'z navbatida, hududiy iqtisodiy rivojlanishdagi nomutanosibliklarni keltirib chiqarmoqda.

Mazkur maqolaning maqsadi — hududlarda moliyaviy inklyuzivlikni rivojlantirishning asosiy muammolarini aniqlash, mavjud holat va tendensiyalarni tahlil qilish hamda aholining moliyaviy savodxonligini oshirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot obyekti sifatida O'zbekiston hududlarida moliyaviy xizmatlar bozori hamda aholining moliyaviy savodxonligi tanlangan. Tadqiqot predmeti esa moliyaviy inklyuzivlik va moliyaviy savodxonlikning rivojlanish muammolari, omillari hamda mexanizmlaridan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Moliyaviy inklyuzivlik tushunchasi ilmiy-iqtisodiy adabiyotlarda keng ko'lamda tadqiq etilgan. Jahon banki ma'lumotlariga ko'ra, moliyaviy inklyuzivlik deganda barcha jismoniy va yuridik shaxslarning ularga zarur bo'lgan moliyaviy mahsulot va xizmatlardan, jumladan to'lov, jamg'arma, kredit va sug'urta xizmatlaridan mas'uliyatli va barqaror tarzda foydalanish imkoniyati tushuniladi [1].

Demirg'uch-Kunt va Klapper [2] o'z tadqiqotlarida rivojlanayotgan mamlakatlarda moliyaviy inklyuzivlik darajasining pastligi iqtisodiy o'sishni sezilarli darajada cheklashini asoslab bergan. Ularning hisob-kitoblariga ko'ra, moliyaviy xizmatlarga kirish imkoniyatining 10 foizga oshishi yalpi ichki mahsulot (YalM) o'sishini 0,3–0,4 foiz punktga oshirishi mumkin.

O'rta Osiyo mintaqasi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, Qozog'iston, Qirg'iziston va Tojikiston kabi mamlakatlarda hududiy moliyaviy inklyuzivlik muammolari O'zbekistondagiga o'xshash xususiyatga ega [3]. Shu bilan birga, har bir mamlakatning o'ziga xos ijtimoiy-iqtisodiy va demografik xususiyatlari ushbu muammoning namoyon bo'lish shakllarini farqlantiradi.

Mahalliy tadqiqotchilar orasida Mirzayev [4] va Toshmatov [5]ning ilmiy ishlari alohida ahamiyat kasb etadi. Ular O'zbekiston hududlarida bank xizmatlarining tarqalish darajasini o'rganib, viloyatlar o'rtasidagi farqlar ayrim hollarda 3–5 barobargacha yetishini aniqlagan. Biroq ushbu ishlardan farqli ravishda, mazkur tadqiqotda moliyaviy savodxonlikni oshirishning institutsional mexanizmlari hamda raqamli texnologiyalar imkoniyatlariga alohida e'tibor qaratilgan.

Xalqaro tajribani o'rganish shuni ko'rsatadiki, Hindiston, Keniya va Braziliya kabi mamlakatlar hududiy moliyaviy inklyuzivlik muammosini hal etishda raqamli moliyaviy xizmatlar, mobil banking va agent banking tizimlaridan samarali foydalanib kelmoqda [6].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotni amalga oshirishda qiyosiy tahlil, statistik tahlil, tizimli yondashuv hamda ekspert baholash usullaridan foydalanildi. Qiyosiy tahlil usuli orqali O'zbekiston hududlari o'rtasida moliyaviy xizmatlardan foydalanish darajasidagi farqlar hamda xorijiy mamlakatlar tajribasi tahlil qilindi.

Statistik tahlilni amalga oshirishda O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi hamda Jahon bankining 2019–2024-yillarga oid ma'lumotlaridan foydalanildi. Ma'lumotlarni qayta ishlash jarayonida korrelyatsion-regressiya tahlili va indeks metodlari qo'llanildi.

Tizimli yondashuv doirasida moliyaviy inklyuzivlik muammolari o'zaro bog'liq omillar majmuasi sifatida ko'rib chiqildi. Jumladan, moliyaviy infratuzilma rivojlanganligi, aholi daromad darajasi, moliyaviy savodxonlik darajasi, raqamli ko'nikmalar hamda normativ-huquqiy muhit asosiy omillar sifatida tahlil qilindi.

Ekspert baholash usuli qo'llanilganda O'zbekistonning turli hududlarida faoliyat yurituvchi 15 nafar bank xodimlari va moliyaviy maslahatchilarning fikr-mulohazalari to'plandi hamda umumlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda 2024-yil holatiga ko'ra, bank xizmatlari tarmoqlari nisbatan rivojlangan shahar va shaharchalar bilan qiyoslaganda qishloq hududlarida ushbu ko'rsatkich 2,5–3 barobarga pastdir. Toshkent shahrida aholining 78 foizi bank hisob raqamiga ega bo'lsa, ayrim viloyatlarda bu ko'rsatkich 35–40 foizdan oshmaydi (1-jadval).

1-jadval. O'zbekiston viloyatlari bo'yicha moliyaviy inklyuzivlik ko'rsatkichlari (2024-yil)

Hudud	Bank hisob raqami, %	Kredit foydalanuvchilari, %	Mobil to'lov, %
Toshkent shahri	78	42	71
Toshkent viloyati	61	31	55
Samarqand viloyati	48	24	43
Farg'ona viloyati	52	27	47
Qashqadaryo viloyati	41	20	36
Surxondaryo viloyati	38	18	33
Qoraqalpog'iston	36	17	30

Manba: O'zbekiston Markaziy banki ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan

Jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, hududlar o'rtasida moliyaviy inklyuzivlikning asosiy ko'rsatkichlari bo'yicha sezilarli tafovut mavjud. Toshkent shahri va viloyatida ko'rsatkichlar ancha yuqori bo'lsa, Surxondaryo viloyati va Qoraqalpog'iston Respublikasida ular sezilarli darajada past.

O'tkazilgan so'rovnomalar natijalari shuni ko'rsatadiki, aholi moliyaviy savodxonligi darajasi qishloq hududlarida shaharlardagiga nisbatan sezilarli darajada past. Qishloq aholisining 67 foizi asosiy bank mahsulotlarini farqlash bo'yicha yetarli bilimga ega emas, 74 foizi esa investitsiya vositalari to'g'risida ma'lumotga ega emas. Moliyaviy savodxonlikning past darajasiga bir qator omillar ta'sir ko'rsatadi.

Birinchidan, ta'lim sifati va mavjudligi omili muhim ahamiyat kasb etadi. Hududiy maktablarda iqtisodiy va moliyaviy savodxonlik fanlari yetarli darajada o'qitilmaydi.

Ikkinchidan, infratuzilma omili — qishloq va chekka hududlarda bank filiallari, ATM qurilmalari va internet aloqa tarmoqlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini cheklaydi.

Uchinchidan, demografik omillar — katta yosh hamda ta'lim darajasining pastligi moliyaviy savodxonlik darajasining past bo'lishiga sabab bo'ladi.

To'rtinchidan, daromad darajasining pastligi aholining moliyaviy xizmatlar bilan tanishishga bo'lgan qiziqishini kamaytiradi, chunki ko'pchilik uchun kundalik ehtiyojlarni qondirish birinchi o'rinda turadi.

So'nggi yillarda raqamli texnologiyalar hududiy moliyaviy inklyuzivlikni rivojlantirishda muhim rol o'ynamoqda. O'zbekistonda 2020–2024-yillar davomida mobil banking foydalanuvchilari soni 4,2 baravarga oshib, 18 million nafarga yetdi. Shunga qaramay, qishloq hududlarida internet tarmoqlarining tezligi va barqarorligi hali ham muammo bo'lib qolmoqda.

Keniya tajribasi shuni ko'rsatadiki, M-Pesa kabi mobil to'lov tizimlarining joriy etilishi qishloq aholisining moliyaviy xizmatlarga kirish imkoniyatini 40 foizdan 83 foizga oshirgan. O'zbekistonda ham Payme, Click va UzCard kabi raqamli to'lov tizimlaridan faol foydalanilmoqda, biroq ularning qishloq hududlaridagi qamrovi hali yetarli darajada emas.

Agent banking tizimini rivojlantirish moliyaviy inklyuzivlikni oshirishning samarali usullaridan biri sifatida baholalanadi. Ushbu tizim doirasida bank xizmatlarini do'konlar, pochta bo'limlari va boshqa agentlik nuqtalari orqali ko'rsatish mumkin bo'lib, bu qishloq aholisi uchun bank ofisigacha uzoq masofani bosib o'tish zaruratini kamaytiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda hududiy moliyaviy inklyuzivlikni rivojlantirish va aholi moliyaviy savodxonligini oshirish muammosi kompleks xarakterga ega bo'lib, u tarkibiy, institutsional hamda ijtimoiy jihatlarini o'zida mujassamlashtiradi. Tadqiqot natijalari asosida quyidagi asosiy xulosalar va tavsiyalar ishlab chiqildi.

Birinchidan, qishloq va chekka hududlarda bank infratuzilmasini rivojlantirish maqsadida agent banking tizimini keng joriy etish maqsadga muvofiqdir. Bu jarayonda davlat-xususiy sheriklik mexanizmlaridan keng foydalanish tavsiya etiladi.

Ikkinchidan, maktab ta'limi tizimida moliyaviy savodxonlik fanini alohida o'quv predmeti sifatida joriy etish hamda o'rta ta'lim muassasalarida moliyaviy ko'nikmalarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish lozim.

Uchinchidan, raqamli moliyaviy xizmatlarni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash maqsadida qishloq hududlarida internet infratuzilmasini yaxshilash hamda raqamli savodxonlikni oshirish bo'yicha maxsus dasturlar ishlab chiqish zarur.

To'rtinchidan, mikromoliya muassasalari va kredit kooperativlari orqali kichik tadbirkorlar hamda fermer xo'jaliklariga qulay shartlarda moliyaviy xizmatlar ko'rsatish tizimini takomillashtirish maqsadga muvofiqdir.

Beshinchidan, moliyaviy savodxonlikni oshirish bo'yicha ommaviy axborot vositalari, mahalla tuzilmalari hamda nodavlat notijorat tashkilotlari bilan hamkorlikda maqsadli axborot-targ'ibot kampaniyalarini tashkil etish tavsiya etiladi.

Oltinchidan, moliyaviy inklyuzivlikning hududiy darajasini muntazam monitoring qilish va baholash uchun yagona ma'lumotlar bazasi hamda ko'rsatkichlar tizimini yaratish zarur.

Mazkur tavsiyalarni bosqichma-bosqich amalga oshirish O'zbekistonda hududiy moliyaviy inklyuzivlik darajasini sezilarli oshirishga, aholi moliyaviy savodxonligini yaxshilashga hamda pirovardida barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. World Bank. (2022). Financial Inclusion Overview. Washington, D.C.: World Bank Group. <https://www.worldbank.org/en/topic/financialinclusion/overview>
2. Demirgüç-Kunt, A., & Klapper, L. (2013). Measuring financial inclusion: Explaining variation in use of financial services across and within countries. *Brookings Papers on Economic Activity*, Spring, 279–340.
3. Asian Development Bank. (2023). Financial Inclusion in Central Asia: Progress and Challenges. Manila: ADB Publications.
4. Mirzayev, A. M. (2022). O'zbekiston hududlarida bank xizmatlarining qamrovi va rivojlantirish muammolari. *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar*, 3(4), 45–58.
5. Toshmatov, B. N. (2023). Moliyaviy inklyuzivlik va hududiy rivojlanish o'rtasidagi bog'liqlik. *O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi axborotnomasi: Iqtisodiyot seriyasi*, 2, 112–124.
6. GSMA. (2023). State of the Industry Report on Mobile Money. London: GSMA Intelligence.
7. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2024). Moliyaviy inklyuzivlik bo'yicha hisobot. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki.
8. International Monetary Fund. (2023). Financial Access Survey. Washington, D.C.: IMF.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100